

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — RM; celoletno: 4 RM — RM
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Okoli zelenega otoka.

Rezko so zvenele v Angliji nedavne besede irskega voditelja de Valera, s katerimi je odklonil angleško željo po prepustitvi irskih pristanišč in letališč angleški vojski: „Dokler je naša dežela nevtralna, o prepustitvi irskih oporišč Angliji ni govor. Poizkus, ki bi ga katera koli vojskujoča se država tvegala s silo, bi končal v krvoprelitju!“ Angleški vojaški krogi, ki se vojaškega pomena Irse dobro zavedajo, so pri tem zašli v nemalo zadrego, nemški listi pa so k odgovoru dostavili, da spričo osemstoletnega narodno-irskega boja proti angleškemu nasilju ni mogel biti drugačen. Greh, storjen pred stoletji nad irskim narodom, se, kakor je že to v zgodovini ljudstev, maščuje.

Za ceno celih potokov krvi je irski narod dosegel svojo svobodo. Gotovo ni nobenega drugega naroda pod božjim soncem, ki bi bil za svoje narodne vzore toliko trpel, pa se kljub temu ohranil. V srednjem veku je štel več duš kakor vsa Anglija, a je v štiristoletni borbi z Angleži po meču ali lakoti padel od osmih milijonov na 4 milijone. V samem letu 1845 je vsled angleške gospodarske blokade umrlo v domovini milijon in četrt Ircev, dočim se je milijon Ircev moralo izseliti v Ameriko. Zlo narodnega in gospodarskega zatiranja Ircev je trajalo prav v zadnje desetletje.

Med svetovno vojno sta irska voditelja Redmond in Carson bila na stališču, da si bo njuna domovina izvojevala svobodo na ta način, da proustvoljno sodeluje v vojski britskega imperija zoper Nemčijo. V daljni Indiji je enako ravnal Gandhi, v Prednji Aziji pa so istotako računili Arabci. Angleška vlada je sredi svetovne vojne Irce in Arabcem neodvisnost tudi resnično obljubila za ceno njihovega sodelovanja v vojni. V tej zvezi moramo vedeti, da je bila Irška tedaj še sestaven del združene angleške kraljevine, kateri pa se ni nikoli popolnoma pokorila. Irski pristanek na sodelovanje je hotel angleški parlament nagraditi z dovolitvijo popolne avtonomije irskega otoka. A kralj Jurij V. parlamentarnega predloga na nasvet nekaterih prenapetežev ni odobril. Med Irce se je pojavilo zbog kraljevega postopanja hudo ogorčenje. Medtem je v Flandriji padel za angleški imperij irski vodja Redmond in narod ga je ožigosal za izdajalca. Radikalnejši Carso je nato pričel tajne razgovore z nemškim cesarjem Viljemom in zanetil upor, ki je Irsko spremenil v eno samo pogorišče. Irski voditelji pa so izvzemši de Valera, ki je bil ameriški državljani, izgubili svoje glave. Irce se tudi po onesrečenem prvem uporu niso vdali, ampak so leta 1920 vzdignili drugo vstajo, ki je med najbolj krvavimi prizori irske zgodovine. Počasi je angleška vlada uvidela svojo veliko napako in leta 1932 je končno priznala Irski popolno neodvisnost.

Irška borba z Anglijo pa se ni končala niti do danes. Vodja Ircev in poglavar irske države je postal de Valera. V nekaterih krajih zelenega otoka so po letu 1932 ostale angleške posadke ter vojne ladje in pod angleško oblastjo je ostalo 6 severnih provinc, katere poseljujejo irski in angleški protestanti. Leta 1933 je de Valera odpravil iz irske ustave nadzorstvo angleškega kralja in prisego nanj. Anglija je odgovorila z gospodarsko blokado. De Valera ni odnehal in je ob odstopu angleškega kralja Edvarda izsilil, da je zapustil zadnji angleški vojak irsko

zemljo. Ukinil je tudi vse odškodnine, ki naj bi jih plačali Irce angleškemu lordom za izgubljeno veleposest v Irski. Preostala je neizpolnjena le še ena, a največja točka irskega nacionalnega programa: priključitev severne Irse k samostojni republiki. Predložil je Angležem načrt, da bi se izmenjalo angleško prebivalstvo severnega predela z irskimi državljani v Angliji. Anglija predloga ni sprejela. Še vedno so med Angleži krogi, ki Irski ne zaupajo in menijo, da bi v sedanjem boju Anglije z Nemčijo lahko postala Angležem nevarna. Angleške vojaške osebnosti spet poudarjajo važnost severno-irskih pristanišč in letališč. Nove zapletljive spretno izrablja tajna irska zarotniška organizacija vojaškega značaja, ki je

Angliji prizadejala že mnogo večjih in manjših neprilik.

Irška ostaja v sedanji vojni nevtralna. Medtem ko nad angleškimi mesti dan za dnem in noč za nočjo brnijo nemški bombniki in sejejo smrt in uničenje neizmernih gospodarskih dobrin, katere si je Anglija nagromadila v stoletjih svoje svetovne nadoblasti, vlada na irski zemlji mir. Ljudstvo hoši mirno za svojim vsakdanjim poslom in le z zanimanjem sledi poteku velikega dvoboja. Sme si biti v svesti, da si je s svojim neizprosnim narodnim zadržanjem in s svojim neugnanim stremljenjem za svobodo in neodvisnostjo prištedilo gorje, ki je danes prišlo nad Anglijo in Angleže, nekdanje gospodarje in oblastnike zelenega otoka.

Nasprotno vrste so utrpeli hude žrtve. Alpski lovci so uničili večji kavalerijski oddelek. Sovražna letala so brez uspeha napadala nekatere neposeljene dodekaneške otoke. V okolici kraja Cassala v vzhodni Afriki so metala bombe in napadla še Burab, Assab in Hetemma.

Totalna vojna z bombami.

Listi nevtralnih držav poročajo o strašnih učinkih nemških bombardementov. „Kar se je v Angliji dogajalo poprej, je igrača v primeri s tem, kar se godi v angleških mestih sedaj“, pišejo švedski listi. V samem mestu Southampton je sredi mesta nahajajoč se okoliš, dolg 1200 m in širok 600 m, eno samo pogorišče. Končno so po bombah zagorele cele mestne četrti. Trgovinski predeli mesta Bristol so popolnoma porušeni, nič drugače ni z drugimi večjimi angleškimi mesti. Ameriški listi navajajo visoke osebne žrtve in dostavljajo, da je socialna oskrba prizadetih pomanjkljiva in to le še večja njihovo itak strašno trpljenje. Po zadnjih vesteh je Southampton popolnoma izpraznjen, ljudstvo je zbežalo v notranjost dežele.

Jugoslavija.

Na predvečer državnega praznika je po radiu nagovoril prebivalstvo Jugoslavije knez-namestnik Pavel. Uvodno je omenjal zgodovinske dogodke pred 22 leti in izrazil svojo trdno vero v bodočnost kraljevine Jugoslavije. „Spričo oboroženega spopada na naših mejah bom ohranil mir in hladnokrvnost in tako prištediti deželi zlo vojne.“ Knez-namestnik je še poudaril, da zasleduje Jugoslavija izključno mirovne cilje in hoče prijateljstva z vsemi sosedi, ki spoštujejo njeno neodvisnost in nedotakljivost njenih meja.

Rumunija.

Minulo soboto so v Bukarešti v svečanem obredu pokopali kosti umorjenega vodje Železne garde Codreanuja in 13 njegovih tovarišev. Pogreba se je udeležila rumunska vlada s šefom generalom Antonescu na čelu. Iz Nemčije sta prisostvovala pokrajinska vodji Bohle in Baldur v. Schirach in položila na krste Führerjev venec, dučaja Mussolinija je zastopal italijanski poslanik. Navzoči so bili tudi japonski in španski diplomati ter zastopstva drugih držav. — Kasacijski sodni dvor je razveljavil svoječasno sodbo nad vodjem Železne garde.

Švica.

Švicarska vlada je ljudstvu predložila zakon o predvojaški vzgoji švicarske mladine. Po tem osnutku bo obvezen izpit iz telovadbe za vse 15, 16 in 17 letne moške Švicarje. Hkrati bodo uvedene obvezne strelne vaje in za devetnajstletnike pa prava vojaška izobrazba. Ker so nasprotniki tega zakona zbrali ustavnih 40.000 podpisov, se je minulo nedeljo vršilo v državi ljudsko glasovanje.

Se iz Anglije.

Minister za prehrano Woolton je pozval Angleže, naj spremenijo svoj način prehrane. Treba se bo odpovedati sveži hrani, tudi uvoz mesa se mora zmanjšati. Koncem leta bo minister izdal nove živilske nakaznice, veljavne za celo prihodnje leto. Živilske količine bodo verjetno spet zmanjšane, hkrati si vlada z novimi celoletnimi nakaznicami prištedi tako potrebni papir. — Preglavice delajo Angliji izredne izgube na ladijski tonaži. Čujejo se vedno bolj glasovi, da ladjedelnice s svojo produkcijo izgub ne bodo mogle prehiteti. Ladje, ki jih je Anglija naročila v Ame-

Bombe dežujejo noč in dan...

Angleška mesta London, Southampton, Liverpool, Birmingham, Bristol, Plymouth se spreminjajo v ruševine.

Izveček iz nemških vojaških poročil:

29. novembra: Nemški rušilci so prodrli v Rokavu do angleške obale, prišlo je do spopada z angleškimi rušilci, pri čemer sta bila dva angleška rušilca torpedirana. Vrhutega so bile potopljene 4 trgovske ladje. Letala so bombardirala London, v noči na 28. novembra pa pristaniško mesto Plymouth. Daljnostrelne obrežne baterije so obstreljevale angleško obalo pri Doverju. Sestreljenih je bilo 13 angleških letal, 4 nemška se niso vrnila.

30. novembra: London je bil središče bombnih napadov, v noči so bombniki napadli tudi Liverpool, Birmingham, Bristol, Portsmouth in Southampton. Na morju je letalska bomba težko poškodovala nek trgovski parnik. Baterije so nadaljevale z obstreljevanjem Doverja.

1. decembra: V prekoceanskih vodah se nahajajoča nemška pomožna križarka javlja, da je potopila sovražnih ladij za 79.000 BRT. Nemška letala so vnovič napadala London in druge vojaško važne angleške cilje. Izredno oster je bil napad na mesto Southampton, čigar požari so bili vidni celo podnevi na francoski obali. Southampton je važen kot pomorsko izhodišče za London.

2. decembra: Letala so z bombami najtežjega kalibra napadala mesto Southampton. Metala so bombe tudi na London. V noči so napad na Southampton in druga mesta nadaljevala. Angleška letala Nemčije ponoči niso obiskala. Sestreljenih je bilo 11 angleških letal, 2 nemški se nista vrnila.

Izveček iz italijanskih vojaških poročil:

29. novembra: Na grški fronti so prešle nekatere italijanske divizije v protinapad in zabranile sovražnikom nasilni vdor. 300 ital. letal je bombardiralo središča in prometne zveze Grčije. Posebno je bilo prizadeto mesto Erseke. V bližini Malte so ital. bombniki zadeli veliko bojno ladjo, ponoči pa bombardirali Valletto, mesto na Malti. V vzhodni Afriki je sovražnik brez uspeha napadal Tenessei, El Uak in Comar. Ital. podmornica je potopila angleško prevozno ladjo. — V Podgradec v Albaniji je prispel vrhovni poveljnik ital. vojske maršal Badoglio.

30. novembra: Ital. čete so se odločno zoperstavile napadajočemu sovražniku in delno prešle v protinapad. Bombniki so napadali oporišča vojaške vojske. V severni Afriki so ital. letala napadala obrežna oporišča vzhodno od Sidi Barani. V vzhodni Afriki je sovražnik napadal Cheren in pristanišče Assab.

1. decembra: Ponovne ostre grške napade so ital. čete zavrnila. V sev. Afriki so se ital. letala spopadla z angleškimi avtomobili in jih poglala v beg. Sovražna letala so vrgla bombe na cirenajski kraj Montelao. V vzhodni Afriki je nasprotnik napadel Gallabat, pri kraju Iregri je bil sovražnik pognan v beg in je pustil na bojišču 72 mrtvih in mnogo materijala. Italijanske izgube so neznatnejše.

2. decembra: Na grški fronti so bili ostri nasprotnikovi napadi zavrnjeni.

Londonski delavci spravljajo razvaline, ki se v mestu kopicijo z vsakim dnem. Tisoči pionirji so neprestano na delu in še ne zmorejo ruševinskih kupov. Scherl. — Zander M.

riki, pa bodo dograjene šele v 18 mesecih. Ostra je tudi kritika listov in politikov proti skrivanju resnice po vladni cenzuri. Slično kritiko so objavili tudi ameriški listi.

Ogrska.

Minul teden je podal zunanji minister poslancem izjavo, v kateri je obrazložil vzroke, zakaj je Ogrska pristopila k trozvezi. Dejal je med drugim tudi to: „Ogrska je podlegla v svetovni vojni ob strani Nemčije in sme zato z večjimi nadami zreti v bodočnost kakor one države, ki so doživele svoj podvig na strani zapadnih demokracij in se nadajo, da bodo svoj plen večno uživale.“ O grško-italijanskem sporu je minister menil, da pri osišču čas ne igra nobene vloge.

Egipt.

Za ministrskim predsednikom Sabri pašo je nenadno umrl obrambni minister Yunis paša Saleh. Nahajal se je v vlaku, vzel neko okrepčilo in se zgrudil mrtev na tla. Vojaški zdravnik je ugotovil srčno kap. — Nemški listi navajajo o njem, da je bil lastnik nekega časnika v Kairi in se je vneto zavzemal za mir v deželi. Italijanski listi izražajo sumnjo, da ima njegovo naglo smrt na vesti Anglija.

Teden v besedi.

Iz Rumunije javlja uradno poročilo, da sta bila koncem novembra bivša člana vlade Madgearu in Jorga od neznanecv umorjena in da policija išče njune morilce.

Ekspresni vlak, ki vozi na progi Šangaj—Nanking, katera spada k od Japoncev zasedeni Kitajski, je zletel v zrak, pri čemer je bilo nad sto mrtvih in ranjenih.

Prezident Finske, Kallio, je iz zdravstvenih ozirav odstopil. O nasledniku se ve samo, da bo nevtralna osebnost. Odredba o njegovi izvolitvi bo šele izšla.

Uradno javljajo iz Rumunije, da je bilo povodom ekshumacije Codreanu-a več v vojaškem zaporu Jilava nahajajočih se političnih internirancev ustreljenih. General Antonescu in vodja Železna garde Horia Sima sta odredila strogo preiskavo.

V severni Irski, ki je pod angleško oblastjo, je bilo več tamkaj bivajočih Ircev zaprtih ali prognanih.

Ministrski predsednik severne Irske, lord Craigavon, je umrl in je bil na njegovo mesto imenovan finančni minister Andrews.

Avstralija je darovala angleški zračni vojski eno bombo, ki naj zadene, tako so Avstralcji pripomnili, eden vojaški objekt v Nemčiji.

V Nemčiji se je mudil ital. pravosodni minister Grandi in bil odlikovan

z velikim križem reda nemškega orla. **Otvoritve japonskega** poslanskega zbora se je po 50 letih spet udeležil japonski cesar. Zasedanju je prisostvovalo do 2000 veljakov javnega in vojaškega življenja. Po zasiedanju je cesar sprejel 12 poslancev, ki pripadajo zbornici že nad 30 let.

Angleška vojska je izvedla proti Siriji, ki ostaja zvesta maršalu Petainu, gospodarsko blokado, nakar pa se je izjavila iraška vlada, da prevzame oskrbo Sirije z življenjskimi potrebščinami.

V torek so zapustili Dobrudžo zadnji Nemci in bili prepeljani v Nemčijo.

Prireditev znamenite nemške opere „Walküre“ v moskovskem gledališču je izzvala med občinstvom in posebno v umetniških krogih veliko navdušenje. Bila je to po letih spet prva nemška opera na ruskem odru.

Potopljenih je bilo 5 v službi Anglije se nahajajočih norveških trgovskih parnikov.

Letalski kapitan Führerjevega letala, Hans Bauer, je praznoval svoj 25 letni letalski jubilej. Führer mu je izročil svojo sliko s prisrčnim posvetilom.

„Zagrebački list“ je ponatisnil zahtevo, naj se javnosti odprejo policijsko zaprti prostori prostožidarskih

lož, vendar ni verjetno, da bo oblast zahtevala ugodila.

42.000 Bolgarov je bilo priseljenih iz Rumuniji preostale Dobrudže v domovino.

Ital. ministrski svet je dovolil 4 milijarde lir za javne gradnje.

V prvem mesecu so italijanski letalci sestrelili 83 angleških in grških letal, sami pa izgubili 17 letal, tako poročajo italijanski listi.

Novoimenovani komisar za Sirijo, Chiappe, se je pri letalskem poletu na novo mesto smrtno ponesrečil. Angleži so sestrelili njegovo letalo.

Paragvajski drž. prezident je vzel vso državno oblast v svoje roke in si podredil tudi vojaščino.

„Irska mora biti na vse pripravljena, močna mora biti njena obramba, ljudstvo pa mora štediti ter obdelati tudi najmanjši košček zemlje. Tako bomo pripravljani na vse mogoče slučaje“, je izjavil min. predsednik de Valera.

Novi mehiški drž. prezident general Camacho je prevzel svoje mesto s zaprisego pred kongresom.

Silen utis je napravila v Bukarešti v pondeljek se vršča parada nemških vojaških oddelkov pred kraljem Michaelom in generalom Antonescu.

mi je pripravila že mnogo veselja!“ To je bil zanjo največji trenutek njenega življenja, tako je delavka svoje poročilo zaključila.

Vesti iz Jugoslavije

Izjava min. preds. Cvetkoviča.

V nemškem in francoskem listu izhajajoči list „Belgrader Echo“ poroča o nedavnem bojovniškem slavju v Kraljevi, na katerem so odkrili častni spomenik 18 voditeljem timoške vstaje pred 57 leti. Min. predsednik Cvetkovič je svojem velikem govoru proslavljaj borbo srbskega naroda za osvobodjenje in dejal nato: „V naših časih moramo često misliti na naše junake iz pretekle dobe. Narod, ki svojih junakov ne slavi in svoje zgodovine ne časti, ni vreden življenja. Naša dolžnost je, da se zavedamo, da dolgujemo svobodo in domovino tem svojim junakom!“

Jugoslovansko-nemško društvo

v Beogradu je slavilo svojo 10 letnico. Na svojem občnem zboru je izvolilo novo vodstvo, kateremu pripadajo zelo vplivne osebnosti, tako dekan beograjske filozofske fakultete Trifunovac, ministri Pantič, Vulović in Acimović, glavni uredniki dnevnikov „Samouprava“, „Vreme“, „Politika“, svetnika nemškega poslanstva Krieg in Berger i. dr. Častna predsednika društva sta nemški poslanik von Heeren in beograjski župan Tomič. — V društvu je nedavno govoril predsednik dunajske znanstvene akademije prof. dr. Srbik.

Prvi nemški okrajni glavar.

V Odžacih v Slavoniji so tamkajšnji Nemci z velikim veseljem sprejeli prvega nemškega okrajnega glavarja Emericha Mühla. Sprejema na sedežu glavarstva se je udeležilo do 2000 Nemcev, ki so došli oblečeni v enotne kroje. Pozdravil je glavarja tamkajšnji okrajni vodja nemškega Kulturbunda in nato še državni pravdnik Reith. V nemških krogih Jugoslavije je imenovanje okrajnega glavarja izzvalo veliko zadovoljstvo.

Za Krekov spomenik.

V novembru je minula 75 letnica rojstva slovenskega voditelja dr. Janeza Ev. Kreka. Njegov lik je še živ med Slovenci, pa saj so njegove ideje vzor današnjim slovenskim kulturnim in političnim delavcem. Krek je posvetil in žrtvoval slovenski stvari vse svoje življenje. Zato mu hoče Slovenija postaviti dostojen spomenik, ki bo stal v novem prosvetnem domu v Ljubljani, iz katerega se bodo širile Krekove misli še bodoča deset- in stoletja. Zbirka za spomenik izkazuje že visok znesek.

Pokret slovenskih deklet.

Pod okriljem Prosvetne zveze so minule dni zborovala slovenska dekleta.

Iz naše države

Rosenberg je govoril v pariški zbornici.

Drž. prosvetni vodja Rosenberg je minuli četrtek govoril v pariški poslanski zbornici, na onem zgodovinskem mestu, odkoder so se razširila načela francoske revolucije začetkom 19. stoletja v veliki svet. Dejal je, da obstajajo mnoge sličnosti med francosko revolucijo minulega in nemško sedanjega stoletja. Narodni socializem noče ustvarjati oblik 18. stoletja, marveč pomeni zmago krvi nad zlatom, ki je bilo vodilo celega zgodovinskega razdobja. Prostožidarji so francosko revolucijo potvorili in uveljavili nadvlado denarja in zlate kovine. Francoski narod bi se svojih zajedavcev v 20. stoletju ne mogel več rešiti. Le-teh so ga rešile nemške armade s svojo zmago nad francoskimi. Boj med 18. in 20. stoletjem se je dovršil z zmago krvi, mednarodni ideji stoji sedaj nasproti narodnostni vzor. V tem je jedro sedanje svetovne revolucije.

Bodoča nemška kolonijalna politika.

V Berlinu so zborovali vodje plemensko-političnih uradov. Prof. Gross je v svojem predavanju razvil sledeče misli: Nemčija koloniji ne bo smatrala za poselitveno ozemlje. Nemci bodo ostajali v kolonijah le za prehodni čas, njihova domovina ostane Nemčija. Drug problem prihodnosti bosta ponos in samozavest Nemca napram vsemu tujemu. Splošna vzgoja bo skrbela za to, da se bo vsak član nemškega naroda zavedal svoje narodne dolžnosti. Tudi

v inozemstvu se bo Nemec obnašal kot zastopnik narodno-socialistične Nemčije. Končno je govornik poudarjal važnost visokega števila otrok, „kajti ni je druge poti v bodočnost kakor pa pot preko otrok lastnega naroda.“

Vzorna prosvetna skrb za vojake.

Organizacija „Kraft durch Freude“ je imela nedavno v Berlinu svoje veliko zborovanje, na katerem je njen glavni poslovodja dr. Lafferenz omenjal ogromno delo, ki ga je organizacija posvetila vojakom. V vojnih mesecih je pripravila vojakom 180.000 prireditev s skupno 50 milijoni posetnikov. 20.000 vojakov in delavcev se je udeležilo znamenitih iger v Bayreuthu. Njen delokrog se razteza od Narvika do južnega Bordeaux-a. Dvignilo se je število posetnikov njenih jezikovnih tečajev in izobraževalnih predavanj. Na športnem dnevu v poletju je sodelovalo nad 2 milijona športnikov iz najrazličnejših podjetij. Vse to pa predstavlja samo začetek njenega socialnega udejstvovanja.

Führerjeva izjava o Koroški.

Povodom sprejema delavskih zastopstev pri Führerju Adolfu Hitlerju sta bila Führerju predstavljena tudi delavec Roschitz iz Borovelj in delavka Hebenstreit iz Treibach-a. Omenjena delavka je nato opisala svoj veliki doživljaj v nemških listih. Führer jo je vprašal, iz katere pokrajine prihaja, in ko je omenila Koroško, je dejal: „Koroška

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(11. nadaljevanje.)

Topo je buljil pred se. Ni videl lepote v solnčnem bregu onstran ne življenja in zdravja in čistosti, ki je plala v onih pericah. Ni slišal njihovega veselega smeha, ni razumel pesmi, ki se je vzbudila med šumenjem bobnega jezua. Temno je iskal v sebi in ponavljal mukoma:

„Problem, problem!“

Segel je po malo beležnico in pisal: „Voda in solnce, zdravje in bolezen. — Problem!“

Takrat se mu je dotaknila težka roka ramena in oduren glas je vprašal: „Ali po babah zijaš?“

Gospod Feliče je zdrknil čudno sam vase ob nenadnem pozdravu, ozrl se in gledal nekaj trenutkov nekako razmišljeno v čudnega človeka ob sebi. Opičje okorno je stal človek ob okusnem in drobnem stricu, bel in blaten od nog do las, ki so mu sršeli na koničasti glavi. Tudi njegova zanemarjena brada je bila bela, samo ob ustnicah se je poznala temnorjava pega. Ves obraz je bil top, le v očeh je po-

drhtevalo, nekam zlobno in oprezujoče. Trenutno so se te oči kakor vse sale v človeka in gorele tajno, strastno. „Go-spod mlinar!“ je zajecjal stric Feliče plaho.

„Po babah zijaš,“ je odločno ponovil mlinar Jane.

„Problem, problem, problem,“ je vljudno ponavljal stric. Mlinar je prijel z okorno roko strica Feliksa za rame in ga potisnil nizdol pred lese-ni mlin, potisnjen tesno med stene, da ga ni voda ob povodnjih odnašala. Sto, dvesto let in več stoji mlin, vedno enak, vedno na enem mestu. Nekaka lopa je, v katero stopiš odzgoraj po strmih stopnicah. Streha so deške. Srednja je nepritrjena. Kadar pribobne jesenske povodnji, ni časa nositi mehov po stopnicah. Pri trehi morajo ven v pesek in dež, ki ne prodre do moke v skrbno ustrojenih in sešitih ovčjih kožah. Malo kruha raste po dolinah in malo ga je po bregovih. Vsakega prahu je škoda.

„Gospod mlinar,“ je rekel stric Feliče, „ne prijemajte me. Zdi se mi, da ste me pomazali. Glejte!“

Skrbno je začel odpihovati sledove belih mlinarjevih prstov. Mlinar je stopil ob stran in ga molče gledal. Potem se je zasmeljal in vprašal:

„Zganja seveda nisi nič prinesel.“

„Nisem, gospod, niso dali.“

„Pa ga vzemi sam!“ je vzkliknil mlinar.

„Imam posodico špirta pri sebi,“ je rekel stric. „Pa to ne diši.“ S svojimi neznimi, otroško drobnimi rokami je izvlekel malo steklenico in jo podal mlinarju. Mlinar jo je nesel k ustnicam in pokusil.

„Bo,“ je vzkliknil. V trenutku je bil v mlinu, zajel z umazanim lončkom vode izpod stóp in nalil vanjo nekaj kapljic špirta. Nato je nagnil in izpil.

„Da Vam le tekne,“ je dejal otroško veselo stric Feliče, ki je oprezno stopil za mlinarjem v mlin. Mlinar je zadovoljno godrnjal sam vase. Potem je okretno skočil in nasul na srednji kamen novega žita. Zopet je šel, zajel vode in jo pil pomešano s špiritom. Nato je segel v nekaj kot, ki mu je služil po noči za ležišče in ognjišče. Izvlekel je kos rženega kruha in ga potisnil stricu med prste.

„Na, ki rad ješ!“

Stric Feliče se je nasmehnil, odlomil in hitro jedel. Zdelo se je, da se sramuje in mu ni za udobno umerjenost in uživanje.

„Dober kruh.“

Mlinar ga je oprezoval izpod obrvi in mu rekel:

„Kruha je dovolj. Belega, mlečnega. Ali ne znaš reči, naj ti dajo denarja? Saj je tvoj.“

„Bom rekel, gospod mlinar,“ je odvrnil stric Feliče. Ves se je zmedel. Opazil je, da se mu usiplje na obleko rahla, bela meglica.

„V mlinu se praši,“ se je zasmeljal mlinar in ga skoraj dvignil iz mlina. Pri tem se mu je nagnil čisto k ušesu in rekel poveljujoče:

„Denarja naj ti dajo, jim reci; pravico imaš. Bogat si. Ali boš?“

„Bom,“ je vdano odvrnil Feliče. Oprezno je stopil čez vzložne deske na streho.

„Kam greš?“ je vprašal mlinar. Bilo je, kakor da se je v trenutku zmešal; glas se mu je izpremenil:

„Hudič! Ne hodi, ne zijaj doli!“

S strašno roko je potegnil slabotnega Feliksa raz streho in mrmljal:

„Voda ima svojo moč. Po noči in po dnevi. Ne zijaj doli, da ne boš videl.“

„Kaj bi videl?“ je vprašal Feliks. Mlinar mu je obrnil ledja in izginil nemo v mlin.

„Problem!“ se je smešil Feliks in lezel po glinasti in opolzki stezi ob mlinu navzgor. Ko je prilezel na cesto, je solnce sinilo izza holma. Do mlina doli ni moglo ne po zimi ne po leti. Onstran mlina pa je gredo sedem ur od devetih do štirih in tam v solncu je vse plalo v slasti in zdravju in veselji pesmi brhkih peric. (Dalje sledi.)

Božična priloga Koroškega Slovenca

„Našli boste dete, v plenice povito in v jasli položeno“. In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili: „Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji!“

Na Daljnem vzhodu pa divja nemir!

Snežec je padel.

*Snežec je padel na trato,
sončece smeje se zlato,
siplje nam bisere v sneg,
dol se leskeče in breg.*

M. H.

Božična blagovest.

— (Matej 1, 18 — 21). Kdo je bila Jezusova mati zaročena z Jožefom, je bila, preden sta prišla skupaj, noseča od Svetega Duha. Ker je bil Jožef, njen mož, pravičen in je ni hotel osramotiti, jo je sklenil skrivaj odsloviti. Ko je pa to premišljal, glej, se mu prikaže v spanju angel Gospodov in pravi: „Jožef, sin Davidov, ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je namreč spočela, je od Svetega Duha. Rodila bo sina, ki mu daj ime Jezus, zakaj on bo odrešil svoje ljudstvo njegovih grehov“.

U božičnih dneh

*Zima legla je trdó
v naše ravno pólje,
v duši pa nam je toplo,
gremo dobre volje
skozi dneve bele,
z nami hodi sveti božič
nade nosi nam vesele.*

M. H.

Velika Nemčija

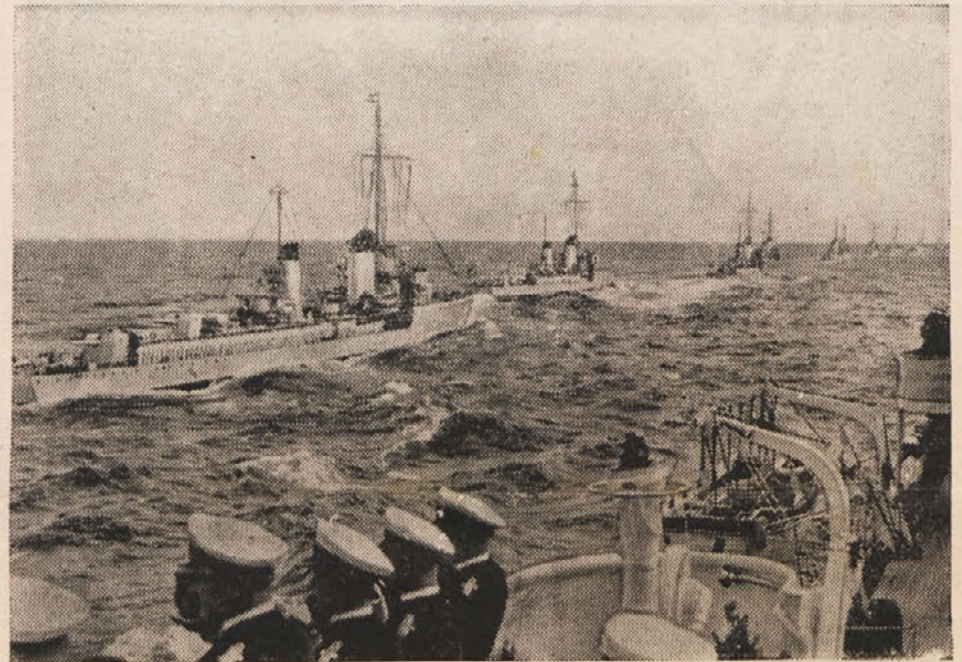

Führer in kancler
Adolf Hitler

Adolf Hitler in Mussolini pred vele-
političnim sestankom v Münchenu

Nemške vojne ladje

Angleški ministrski
predsednik Chamberlain v spremstvu nemškega zunanjega
ministra Ribbentrop-a po prihodu na letališče v Münchenu

† Kemal Atatürk, pre-
roditelj nove Turčije

Nova Čehoslovaška

Tretjino svojega ozem-
lja in prebivalstva je
izgubila Čehoslovaš-
ka po sklepih v Mün-
chenu in Dunaju, da
je Evropi ohranjen mir

Jugoslavija

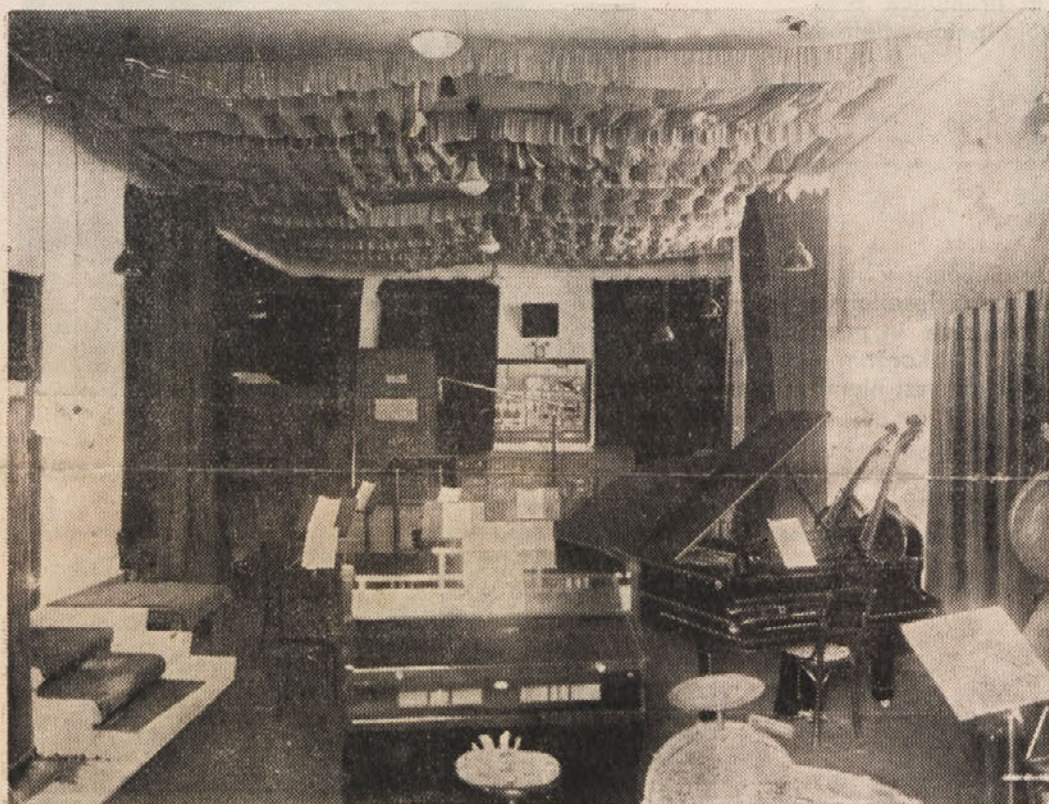
Ministrski predsednik
dr. Milan Stojadinović

Mladi jugoslovanski kralj Peter II.

Notranji minister
dr. Anton Korošec

Ob desetletnici ljubljanske kukavice:
O ddajna soba radio-postaje v Ljubljani

Dr. Rado Kušej, rektor slovenskega
vseučilišča v Ljubljani in član slovenske
akademije znanosti in umetnosti

† Msgr. dr. Jože Debevec,
profesor in pisatelj
knjige „Vzori in boji“

Navje, gaj zaslužnih Slovencev, ki
bo še poznim rodovom govoril o
zaslugah tvorcev in nositeljev
slovenskega narodnega življenja

† voditelj koroških
Slovencev župnik
Vinko Poljanec

Domovina, mili kraj!

ojinalno

Brdo pri Šmohoru, rojstna občina drž. poslanca Franceja Grafenauerja in slovenski mejnik na skrajnem zahodu

Terice v osrčju naše Podjune. Kako pravi pesem: Le tisto dekle kajžvelja, ki obleko vso domačo ima!

Slovenski posojilničarji v Dobrli vesi. Dobrlaveška posojilnica in hranilnica praznuje v novem letu svojo petdesetletnico

Slovenski posojilničarji v Št. Janžu v Rožu. Začetkom tekočega desetletja je praznovala šentjanška hranilnica in posojilnica svojo štiridesetletnico. Pet korenin je za tem pobrala bela žena iz vrst njenih odbornikov

Slovenski kmetijsko-gospodinski tečaj v Ločah nad Baškim jezerom

Nadebudna slovenska mladina iz Loč nad Baškim jezerom na izletu v zimsko naravo

S pasijonske prireditve v Globasnici: Maria, mati žalosti

Kremenita rožanska tipa iz Št. Jakoba

Rožankici iz Kaple ob Dravi

Hanzej „čahlač“

ta, učlanjena v dekliških krožkih. Podana poročila pričajo, da je dekliška prosveta v Sloveniji dobro razvita. Dekliška zveza je izdala v minulemu letu več prosvetnih knjižic za svoje članice, priredila je številna predavanja in sestanke in pridno gojilo dekliško telovadbo. Zveza šteje danes 21 okrožij s 170 krožki.

V znamenju žene-matere.

Nek nemški modroslovec je zapisal to: Stari svet je bil v znamenju moža. Ljudstva je vodil mrzki razum, jih zavodil v posvetnjaški materializem in jih pritalarjal tik do propasti. Novi svet, ki vstaja sredi nas, bo v znamenju žene-matere in idealizma, vzniklega iz iskrenih srčnih čustev. Nenačuden je ta stavek. A odkriva jedro velike resnice, ob kateri se hočemo kratko pomuditi.

Svet, ki zahaja spricho nas, je imel resnično moške poteze. Mož, to se pravi ustvarjati, to je posebljen razum in poudarjena sila. Mož je bitje dela, realnost je njegov svet, individualizem, poudarjeni „jaz“ je njegovo načelo. Minula stoletja beležijo napredek v znanosti in tehniki, o kakršnem ne bi upal sanjati noben srednjeveški učenjak. Človeški razum je prodrl v skrivnosti žive narave, odkrival je čudeza očem nevidnega malega sveta, pretehtal in premeril je zemljo v globino in širino, izmeril pota in sile nebesnih orjakov. Usuznil si je neštete naravne sile in se s svojo učenostjo ukradel v skrivnostno delavnico brstenja in zorenja. Zemljo je zapredel v mrežo svojih gospodarskih in prometnih iznajdb in jo ponižal v neznamen planet, ki skriva le še nekatere neodkrita tajna in čudovitosti. Tisti nemirni človek, o katerem je dejal veliki Avgustin, da ne bo počival prej, dokler ne odkrije zadnje skrivnosti, je svoj notranji nemir hotel utešiti z neumornim snovanjem in ustvarjanjem, uprav mojestersko si je umislil svoje gospodarsko in politično življenje in hotel do zadnje potankosti urediti svoje žitje in nehanje.

A nedostajalo je razumu potrebnih sil. V svoji borbenosti se je spoprijel

tudi s svojim Bogom in ga skušal dometi s pomočjo svoje borne človeške duhovitosti in prebrisanosti. Razumskemu človeku se je Bog umaknil v nevidne daljave in je postal nedosegljiv. Srednik med Bogom in seboj razumski človek ni priznaval in je tako pretrgal zadnjo vez z nadnaravo. Osamel se je odločil za najtršo borbo s svojo usodo in jo hotel kovati po svojih lastnih načrtih. Ljubezen, ta izraziti srčni utrip, je zamenjal s poudarkom pravice, notranjo svobodo nadomestil s krikom po zunanji svobodi. Z rafinirano duhovitostjo je razčlenil človeško družbo v poedince in razrede in svojo organizacijo predpostavil naravnim edinicam družine in stanu. Srčni kulturi je zoperstavil strokovno, razumsko izobrazbo, lepi umetnosti znanost in tehniko.

Tak je bil svet v znamenju moža in moškega razuma, svet materializma in individualizma. Dejali so o tem svetu, da je postal ob koncu podoben znanstvenemu laboratoriju, delavnici z retortami, tehtnicami in leksikoni, da sliči vojašnici z vojaškim redom in disciplino ali tovarni z velikanskimi stroji in računskimi knjigami.

Danes izsiljuje življenje svojo pravico. Pač s trenjem, sunki in hudo borbo. Poraja se novi svet v krčih in bolesti. Novi svet žene-matere in iskrenega idealizma, svet duše in srca! Ko bo sebični „jaz“ zamenjal nesebični „mi“, ko bo stopila ljubezen pred pravico in bo nemirna človeška duša uveljavila svoje večno pravo.

Glejmo z odprtimi očmi, koliko čustvenosti je razlite v začetek novega veka, v njegovo bojno pesem in uniformo, kako silno se že danes uveljavlja čut socialne odgovornosti napram sočloveku v raznih organizacijah, kako zadobivata mati in otrok nov, lepši sijaj in kako se pojavljajo nove oblike gospodarskega in družabnega življenja. Zrimo z odprtimi očmi še tja, koder pripravljajo novi čas tiha, zbrana molitev in pritažena nova pesem. Tako se ne bomo otesili mogočnega vtisa, da smo v začetku novega veka, ki se med nami poraja v krčih in bolečinah, kakor se narodi otrok sredi maternega trpljenja in gorja. In ne bomo neverni, ampak verni!

Čirom naše zemlje

Izožen prazniški promet.

Da razbremeni železniški promet v božičnih praznikih, je direkcija objavila uvedbo potniških dovoljenj za čas od 20. decembra do 5. januarja za brzovlake na daljših progah. Število dovoljenj je omejeno. Brzovlakov naj bi se med prazniki potniki ne posluževali, ker bi z vožnjo ovirali dopustniški promet.

Klagenfurt — Celovec. Dosedanji vicekonzul tukajšnjega jugoslovanskega konzulata g. Mitar Begovič je bil premeščen. Na njegovo mesto je bil imenovan za vicekonzula g. Ciril Škerjanec.

Decembarsko vreme v narodnih pregovorih. Če se vidi na sv. Barbare dan na njivi strnišče, se bo potem videlo vsak mesec. — Kakršni so dnevi od sv. Lucije do božiča, bodo meseci v prihodnjem letu. — Polna luna blizu božiča južno zimo nam priča. — Če je na sveti večer jasno in svetlo, se primeri prav dobra letina. — Če vidiš rimsko cesto na sveto noč čisteje sijati, dobrega leta se v prihodnje smeš nadejati. — Dež in veter pred božičem kopljeta jamo mrličem. — Dež na Stefanje obeta le malo žita prihodnjega leta. — Če so Nedolžni otročiči oblačni, ob letu ne bodo lačni. — Kolikor se vivija o božiču na vejah blesti, toliko sadja prihodnje leto na drevju visi.

Knjige za rojake v starem rajhu. Od več strani je došlo vprašanje, kam naj se naslovijo knjižni darovi, namenjeni Slovincem v stari Nemčiji. Za zbiranje knjižne pošiljke se je odločila Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, Klausnerring 26, ki sprejema vsako dobro knjigo za v tujini bivajoče slovenske rojake.

Bilo srečno! Dne 25. novembra sta pred oltarjem sv. Mihaela v Šmihelu nad Pliberkom sklenila zakonsko zvezo

vem, kako to, da naju je privabljal k sebi posebno norveški gozd, ki tako zelo sliči dobravam najine domovine. Stopila sva med drevje in že sva bila sredi pogovora o dragih domačih, o stariših in znancih. Že sva v duhu stopala po znanih stezah skozi pisane travnike in zorečo polja kakor v procesiji in v mislih zrla pred nama razstrto polje. Naša zemlja! Kako svet je ta košček najine domovine, posvečen po molitvah, znoju in trudu naših prednikov in naših starišev! Ena strast se je prenašala iz roda v rod in ta strast je bila slovenska zemlja. Njej so posvečali svoje delo in življenje, svoje skrbi in svojo kri. Za svoj grunt so delali noč in dan, zanj se borili v trdih bojih z neprijatelji. Ta čudna strast po domači zemlji je napolnila tudi naju in kar nehote se je nama nekje v globinah srca sprostila pesem: „Kdor ima srce, zna za dom solze, za slovenske domovine raj. Zanj le živi, zanj hrepeni, njo, le njo bo ljubil vekomaj!“ Tiho je donela najina melodija v norveškem gozdu in nad njo je šumelo drevje, kakor bi pritrjevalo najini pesmi in jo hotelo izročiti vetrovom, da jo ponesejo kot pozdrav na jug med rojake v domovini. — ms.

V vrsti naših norveških junakov prinašamo danes sliko logaveškega rojaka Gfrt. Boštjana Šupeja, ki je bil za svoje hrabro zadržanje odlikovan z želez-

nim križcem druge stopnje. Odlikovanec je knjižničar logaveškega kult. društva in nenavadno spreten slikarsamouk. Nanj je ponosna njegova dobra mamica in veseli smo ga mi vsi.

Bleiburg — Pliberk. — Naše kulturno društvo priredi v nedeljo 8. decembra ob 10. uri dop. v prostorih pri Brezniku svoj jesenski mesečni sestanek s petjem, deklamacijami in govori. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

Matere in dekleta, pozor! V sredo 11. decembra dopoldne se vrši v Mohorjevi hiši v Celovcu (v pritlični pisarni na desni) tečaj za matere in dekleta. Predavateljice so pretežno matere same in bodo v poljudni besedi obravnavale važen kos našega narodnega življenja. Vmes nastopi tudi dekliški zbor. Na ta važni tečaj vabi matere in dekleta od blizu in daleč — Slovenska prosvetna zveza.

Okrožni sestanek gornjerožanskih in ziljskih kulturnih društev se vrši v nedeljo 15. decembra ob 14. uri popoldne v Prangarjevi gostilni v Zmotičah pri Brnci. Udeležba vabljenih društvenih odbornikov je obvezna. Na spondu sta važen govor in razgovor. — Osrednji odbor.

Koroški drobiž. Na Macnu se je nevarno ponesrečil gozdar Friedrich Schmall. — Pri Porečah so našli truplo mizarja Jožefa Budritscha z Dholice. Zakopano je bilo v neki cevi in slutijo, da gre za umor. — Trgovine bodo 8.15 in 22. decembra ves dan odprte, da bo možen brezhiben nakup božičnih potrebščin. — Imenovan je bil v občini Globasnica carinik Hans Koller za krajevne vodjo nar. soc. stranke. — V Celovcu se je mudil drž. tajnik Esser. — V Borovljah je umrl zidarski mojster Jakob Koschat. — Teža zavojčkov, namenjenih vojakom v Norveški in naslovljenih vsaj do 8. decembra na naslov glavne vojaške komande v Solnogradu, sme znašati do 5 kg (prej 1 kg). — Pri Važenber-

ku so našli poizkusni balon neke vremenske opazovalnice v starem rajhu. — 15.000 kmetijskih strojev so si v letih 1939 in 1940 nabavili koroški gospodarji. Okroglo 30.000 strojev pa so nakupili v istem času štajerski kmetijci. — Na Komlu pri Pliberku se je nevarno ponesrečil lesni mojster 36 letni Janez Stefic. Podrlo ga je padajoče drevo. — Nar. soc. ženstvo Koroške je zgotovilo večje število oblek za vojake in priseljence. Zaposlenih je bilo 13.000 žen skupno 169 ur. — Invalidne izkaznice, ki dovoljujejo znižano ceno na železnicah in so izstavljene za leto 1939, so veljavne za leto 1940 in 1941.

Mati vzgojiteljica.

Trdna volja je največja sila na svetu. Najlepša čednost pa je ljubezen. Ljubezen premosti vse težave.

V mladem človeku je treba voljo pametno utrjevati, da zamori ali vsaj oslabi, kar je v človekovi notranjosti neurejenega, in da vzbuja veselje za delo, ki je dobro in pravilno. Pri tej tako odgovorni vzgoji se mora mati držati zlate sredine. Otrok, ki se vedno drži maternega krila, bo tudi odrasel iskal druge, na katere se bo naslanjal. Otrok, ki nikdar ne sme razodeti svojega mišljenja, tudi v poznejših letih ne bo upal imeti lastnih naziranj.

Samovoljnost, otrokovo trmo je treba streti. Pustiti pa moramo otroku njegovo lastno voljo. To je jedro vzgoje. Otrokovo voljo vzgajamo in ji v gotovih mejah puščamo svoboden razmah, da se mlado bitje začne duhovno probujati, da se lepo razvija in da svoje svobode pozneje ne zlorablja. S tem gradimo temelj otrokovega značaja, ki daje moč, da se človek povsod drži načel, in da nikdar ne kloni. Tak človek nosi težo življenja z dostojanstvom in vtisne svoje bistvo še drugim.

Mati naj gleda svojega otroka z vsem spoštovanjem, gleda naj ga z božjimi očmi. V njem bo spoznala tujca na zemlji, zaznala bo za bitje, ki hrepeni po Očetu. Videla bo, kako jo iz otroških oči pozdravlja kot svetla zvezda na jasnem nebu otrokova neumrjoča duša. Za potezami, ki sličejo njej ali njenemu možu, bo zagledala lepo podobo božjo. Štela si bo v sveto dolžnost in imela za največjo skrb, da varuje in podpira negotove korake svojega malega v svet. Učila ga bo, da bo samostojno in veselo korakal po strmi življenjski poti.

Biti mati, to je velika čast, a tudi velika odgovornost. Kajti predvsem mati kuje otrokov značaj. — otroku v blagoslov ali prokletstvo.

Mati.

Dar za smeh

Jeza. Kuharica Ana pride v trgovino in hoče kupiti papir in kuverto, da odpiše svojemu Janezu odslovilno pismo zaradi njegove nezvestobe. Takole zahteva: „Dajte mi najtrši papir, kar ga imate!“

Dober gost. V gostilni. Stari Brnjak zakliče: „He, Micka, prinesi mi še vrček piva, a ne zamenjaj mojega vrčka z drugim!“ — Micka: „Ne bom zamenjala, ga predobro poznam!“ — „Kako to?“ — „Na prijemu, ker je vedno tako topel.“

Dvojčka. Mamica je svoja dvojčka, Pepčka in Frančka, skopala in ju spravila spat. Pa se Pepček neprestano hihita in ko ga mama vpraša, čemu se smeje, ji mali odvrne: „Ker si Frančka dvakrat skopala!“

Pri nakupu. Mož: „Mina, pa tudi vse zapišeš, kar v trgovini nakupiš?“ — Žena: „Pač, a samo v prvi polovici meseca.“ — „In v drugi polovici?“ — „Tedaj pa zapišejo drugi.“

Uganka. „Če štiri teleta tehtajo 200 kg, koliko tehta potem star vol?“ tako se je norčeval nek gospod s kmetom na sejmu. — „Stopite na tehtnico in koj bova njegovo težo razbrala,“ odvrne kmet.

Tolažba. Stari Jaka je prišel k enokemu Grogu, ki je ležal v zadnjih vzdihih. Tako ga je tolažil: „Tebi je dobro, ker boš zatislil samo eno oko.“

Pomota. „Koliko stane pri vas soba s posteljo?“ — „To se ravna po legi.“ — „Jaz ležim navadno na hrbtu.“

Nase gospodarstvo

O jalovosti goveje živine.

Prosto po „Pionier-ju“.

Splošno se opaža, da v krajih visoko razvite živinoreje pojenjuje rodovitnost krav. Krava se sicer poja in muka, a ostane kljub tem znakom nerodovitna. Gornjedonavski živinorejci so stikali za vzrokom in zasumili, da mora biti nerodovitnost v neki zvezi s povečano mlečnostjo in težo krav. Ker je pojav nerodovitnosti precej splošen v krajih z bolj razvito živinorejo, so se njegovega raziskavanja lotili živinozdravniki in eden izmed njih, dr. Wille, je svoja dognanja podal v posebni knjigi.

Po dognanjih omenjega živinozdravnika je pojav nerodovitnosti, v kolikor ni utemeljen v boleznih, v resnici v zvezi z večjo mlečnostjo krav. Teletenje in molznost sta v živalskem telesu dve lastnosti, ki se ne dopolnjujeta, marveč si od neke meje nasprotujeta. Krava, ki daje mnogo mleka, ima močno krvno vime. Krvne stanice vimena so raztegnjene in napolnjene. Nasprotno pa mora kri krožiti v maternici in spolovilih, če naj krava obreji. Čim se nahaja preveč krvi v vimenu, mora krava ostati nerodovitna. Sicer morejo biti tudi drugi vzroki nerodovitnosti, pa pri zdravi kravi je največja verjetnost v navedenem.

Kako si živinorejec v takih slučajih pomaga? Krave, ki se pojajo, morajo biti najprej v zdravem, svetlem, zračnem hlevu, biti morajo primerno krmiljene in se morajo dovolj gibati. A to še ni vse. Umetnim potom je treba nadalje doseči, da začne kri živahneje krožiti tudi v spolovilih. To je mogoče doseči na sledeči način: S pomočjo gumijaste cevke, ki je na enem koncu razširjena v žogi podobno obliko, in katere drugi konec je preluknjan z malimi luknjicami, se vbrizgne v smeri maternice za nekako skodelico skuhanne. 38 do 40 stopinj tople vode, v kateri smo po kuhanju raztopili žličico kreolina in lizola ali lizoforma. Vbrizg se izvrši s precejšnjim sunkom. Imenovani živinozdravnik svetuje, naj bi se tako postopalo pri vsaki kravi in sicer predvsem pri telicah, ki se nočejo pojeti, nadalje pri kravah in junicah dva dni po tem, ko smo jih gnali k biku, pri kravah v 4. ali 5. tednu po teletenju in če se ne pojajo, v 8. ali 10. tednu. Ker je ta postopek za naše živinorejce še nekaj povsem novega, naj se izvede vsaj v prvih slučajih vedno sporazumno in po možnosti ob živinozdravnikovi prisotnosti, ki bo prei ugotovil, če krava ne bolega na tej ali drugi notranji bolezni. Vsekakor pa je nasvet sam vreden, da si ga zaenkrat zapomnimo in pri prvi potrebi preizkusimo.

O prodaji jabolk. Svoječasno je pristojni urad dovolil, da smejo producenti prosto prodajati do 5 kg jabolk na osebo. V minulih dneh pa je urad ukinitil vsakršno neposredno razpošiljanje jabolk na konzumente. Slednji smejo jabolka kupovati samo še pri svojem zelenjadnem trgovcu.

Veliko se naša država trudi za tem, da pridobi odporna in zdrava sadna drevesca. Izkušnja je namreč pokazala, da se nahaja sicer v sadnih vrtovih mnogo plemenitega sadja, a je vse premalo odporno napram mrazu in raznim boleznim. V minulih in sedanjih mesecih se vršijo po predelih naše države zborovanja sadjerejcev, na katerih skušajo strokovnjaki ugotoviti trpežno in dobro sadje, pripravno tudi za višje lege z ostrejšim podnebjem. — V tej zvezi je treba sadjarje pri nakupu sadnih drevesc opozoriti, naj gledajo bolj na trpežnost in odpornost kakor na plemenitost sadnih vrst.

Zanimiv slučaj okoli dednih kmetij. Neka dedna sodnija je obravnavala sledeči slučaj: Posestnik N. je lastnik večjega posestva in oženjen in bi rad bil dedni kmet. Pripada pa sekti raziskovalcev sv. pisma in se manj briga za svojo kmetijo kakor za širjenje svojega nauka. Dobro upravljano posestvo je predvsem zasluga njegove žene. Imenovanemu posestniku je dedna sodnija odrekla usposobljenost za kmetovanje (Bauernfähigkeit), ker pripada

sekti, ki je državi nasprotna in torej ni častivreden dovolj. Kljub temu je posestvo postalo dedno, a je bilo zapisano na posestnico.

Hlevski gnočj je bogastvo. V 150 stotih gnoja je vrednosti za 4,25 stotov 20% dušičnatega, 3 stote 40% kalijevega in 2,75 stotov fosforokislega umetnega gnojila. Zato ravnamo z hlevskim gnojem previdno in preudarno, sicer razmetavamo denar. Štedimo s steljo, da se dobro razkroji in ni škoda prevelika. Drugi predpogoj je pripravno gnojišče, ki naj se nahaja tik hleva, a naj ne ovira vožnje pred hlevska vrata in na skedenj. Kjer je pri hiši mnogo stelje, si lahko gospodarji dodatno pripravijo potrebnega gnojila.

Zanimiv predlog v Jugoslaviji. V krogih slovenskih kmetijcev se je pojavila misel, da bi se uvedla prisilna gradnja gnojišč. Vsak kmet, ki še nima urejenega gnojišča, bi ga moral v določenem roku sezidati, a država bi mu za to dala trošarine prost in cenen cement. Strokovni listi dostavljajo, da bi večina slovenskih kmetov tovrstno rešitev pozdravila.

Kokošjereji posvečajo vsepovsod veliko pozornost. Posebno se brigajo za njen podvig Bolgari. Kmetijsko ministrstvo je dovolilo znatne podpore za gradnjo 2500 tipiziranih kurnikov in pripravo modernih vališč, hkrati pa je med kmete razdelilo 300.000 plemenskih jajec in v 190 vaseh izmenjalo peteline za plemenjake.

Za gnojnico je sadno drevje izredno hvaležno, če mu jo dajemo v zimskih mesecih. Zato volimo jasne dneve, da je učinek tem sigurnejši. Sadno drevje, ki je v rasti zaostalo, potrebuje bolj krepke hrane in se ob izdatnem gnojenju z gnojnico takoj vidno očvrsti in je v vigredi in jeseni za trud prav hvaležno.

Vprežnega bika ni lahko naučiti vožnje. Najprej se mora navaditi na igo ali komat. Potem ga priprežemo k dobri vprežni živali, bodisi konju ali volu, da vleče prazen voz. Pri tem se ne sme preveč utruditi, sicer postane svojeglav vozač. Voznika se mora navaditi ubogati na klic in ne na bič. Polahno nategnemo vozni čas, a nikdar bika ne utrudimo tako, da se skuša izmučen ustavljati. Sledi pouk na ročni strani. Najprej naj vozi sam, nakar priprežemo najboljšo kako kravo ali tudi vola, da se privadi enakomernemu stopu in vztrajni vožnji. Obe živali, učitelj in učenec, naj sta po možnosti enako veliki in težki, kajti ob težjih in močnejših učiteljih se tovrstni učenci le slabo izučijo.

Pri zobanju krme so konji dostikrat prav izbirčni in medsebojno prav nevoščljivi. Kako si pomagamo, da ne bo vedno polovica dane rezanice pod jasli? Na obeh koncih konjskih jasl zabijemo močnejšo palico vprek tako, da konji ne morejo takoj prav do konca jasl, marveč se morajo zadovoljiti s krmo v sredini. Palice pa morajo pribite tako, da pridejo konji z gobcem prav do vse krme v jaslih, kadar primanjka krma sredi jasl.

Dobro zemljo za buče pripravljamo že v jeseni. Globoko jo preorjemo, spomladi pa plitvo ali pa jo samo pobranamo. S hlevskim gnojem gnojimo tudi že v jeseni. Če damo gnojnico, jo razvozimo pozimi ali potem, ko je zemlja že pripravljena za setev, toda vsaj 14 dni prej setvijo. Najbolj uspevajo buče po zelju, krompirju in stročnicah, za bučami pa dobro uspevajo vsi posevki. — Med gospodarji je opaziti za buče razmerno večje zanimanje ko doslej, ker je pač bučno seme kot surovina za jedilno olje prav cenjeno blago.

Celovski trg. Voli A 89, B 78 do 81, C 65 do 71, biki A 85, B 72, C 67, krave A 85, B 70 do 77, C 60 do 65, D 46, telice B 75 do 79, C 60 do 68, D 52, svinje (150 in več kg) 116, (135 do 149,5 kg) 116, (120 do 134,5 kg) 114, (100 do 119,5 kg) 110, (80 do 99,5 kg) 104, (60 do 79,5 kg) 100, pod 60 kg 100 pf, teleta 90 do 108, ovce 78, jagnjeta in ovni 78 do 92 pf za kg žive teže.

„Koroški Slovenec“ je vidna vez naše narodne družine!

Zanimivosti iz vsega sveta.

Otok Krf.

Vojna poročila z grško-albanske fronte večkrat omenjajo bombardiranje otoka Krfa po italijanskih letalcih. V njegovi bližini je prišlo tudi že do večjega spopada med italijanskim in grškim brodomjem.

Grški naziv za Krf je Korkira. Italijani pa mu pravijo Corfu. Otok Krf, ki ga od celine loči le majhna ožina, spada poleg otokov Leukas, Kefalonija, Itaka, ki je znana že iz grškega bajeslovja po junaku Odiseju, in Zakintos v skupino jonskih otokov. Od naštetih je najsevernejši in največji otok Krf ter sega v bližino albanske obale. Z okoljskimi manjšimi otoki znaša njegova površina 712 kvadratnih kilometrov. Prebivalcev šteje okrog 100.000. Po veliki večini so potomci starih Grkov. Nekaj je tudi Italijanov in Židov. Otok ima zelo slikovito in romantično lego. Njegovo podnebje je izredno milo in ugodno za prezimovanje in zato posejajo ta otok kaj radi letoviščarji in izletniki od vseh vetrov sveta.

Zgodovina Krfa je burna. Kot praprebivalce na tem otoku navajajo najstarejši viri ilirsko pleme Liburnov, ki da je bivalo na obali Jadranskega morja in po njegovem otočju. Prvi Grki, ki so kolonizirali Krf, so bili Korinčani l. 743 pred Kristusom. Kmalu je prišlo do spopadov z domačini. V pomorski bitki leta 664 pred Kristusom so bili Korinčani premagani. Zanimivo je, da je to najstarejša pomorska bitka, ki jo zasledimo v zgodovini.

Glavno mesto Krf nosi isto ime. Leži na vzhodni obali in ima kakih 28.000 prebivalcev. Mesto Krf je važno zlasti za pomorski promet med Jonskim in Jadranskim morjem. Mesto je zelo starinsko. Ima grško pravoslavno in katoliško katedralo ter je sedež pravoslavnega metropolita in katoliškega nadškofa. V mestu Krfu je tudi več višjih šol kakor gimnazija, učiteljske in semenišče. Na jugovzhodnem delu mesta se nahaja glasovita palača Ahileon, zgrajena leta 1890. v starohelenskem slogu. Bila je nekdanj last umorjene avstrijske cesarice Elizabete, od leta 1907 do 1914 pa last nemškega cesarja Viljema II. Sedaj je v Ahileju muzej.

V svetovni vojni je našla na Krfu zavetišče srbska vojska, ki se je umikala preko albanskih gora proti obali. Tam je bil tudi začasni sedež srbske vlade. V bližini Krfa leži majhen otok Vido, na katerem je pokopališče nešteti srbskih vojakov iz prejšnje svetovne vojne.

Grški otoki so kaj številni. Največji je Kreta s površino 8247 kv. km, sledi Evbeja s 3780 km, Mitilini 1750, Chios 918, Kefalonija 690, Krf 586, Samos, Lemnos, Naksos, Andros, Zante, Thasos in Laukas. Skupno število grškega otočja pa je izredno visoko, ker je predvsem v Egejskem morju nebroj malih, poseljenih, a tudi neposeljenih otočkov.

Atenski vodovod je pravo tehnično čudo. Zgrajen je v poslednjem desetletju. Atene niso imele dobre pitne vode, okoli zgodovinskega Maratona pa je polno zdravih vrelcev. Zajezili so zato dve veliki dolini na maratonski ravnini in naredili veliko umetno jezero, ki vsebuje 45 milijonov ton vode. Vodo dovajajo v mesto močne cevi. Umetno jezero zapira zid, ki je na dnu 74 m debel, proti vrhu pa 4,5 m širok, dolg je 285 m in visok 50 m. Po zidu je speljana avtomobilska pot, da lahko vozijo z ene obale na drugo. Ta zid in ostale naprave so delali pet let. Dela so končali pred 7 leti.

Letalo in sončni mrk. V južni Ameriki je bil v začetku oktobra poln sončni mrk. Na žalost ga niso mogli opazovati, ker je bila gosta megla. Tema pa je bila v deželi takšna, da je nastala pravcata noč. Poštno letalo, ki opravlja promet med dvema važnima mestoma, je vsled teme zašlo za več sto kilometrov in pristalo končno na svoji odhodni postaji. Pošto so morali odpremiti nazaj šele drugega dne.

Živali si svetijo same. Na morskem dnu je večna tema. Kljub temu pa vemo, da so tudi tam živa bitja, ki ne

morejo živeti brez vsake svetlobe. V globokem dnu žive ribe, ki imajo najneavadnejše organe, kateri izžarevajo slabo zelenkasto luč. Ta luč je brez toplote. Tako so odkrili dve tropski ribi, ki imata posebne organe za proizvodnjo luči. V organih živi mnogo malih bakterij, katere se svetijo in lahko v ribah samih rastejo. V organ priteka mnogo krvi, hranje za goste, ki skrbe za razsvetljavo. Neprosojna koža skrbi, da ne more prodrati luč v sosednje ude. Poleg tega imajo te živali posebno pripravo, s katero luč ugasnejo ali prižgejo. Najneavadnejše pri tej luči pa je, da je brez toplote. Naši inženjerji se s taistim problemom ukvarjajo že dve stoletji, a še niso odkrili čudne skrivnosti luči brez toplote.

Japonski poslanik o Dalmaciji. Minule tedne se je mudil v Dalmaciji japonski poslanik v Budimpešti, ki je obenem poslanik na beograjskem dvoru. V Splitu se je zanimal za znamenito Dioklecijanovo palačo in še druge zanimivosti. V Zagreb je odhajal preko Plitvičkih jezer. Ob odhodu je časnikarjem dal sledečo izjavo: „Dalmacija je napravila name najlepši utis. Tako je raznolika in zanimiva. Posebno se mi dopadeta Dubrovnik in Split. Sploh je vsa dalmatinska obala prepolna čudovitih naravnih krasot, kakršnih je malo na svetu.“

Dinamit proti komariem. V južnoameriški državi Venezueli so v boju proti malariji iznašli učinkovito sredstvo, ki uničuje raznašalce bakterij malarije. V močvirja, kjer so legla komarjev, postavijo več dinamitnih patron v razdaljih po 50 metrov. Po eksploziji nastanejo globoke jame, v katere odteče voda. Močvirja se na ta način nekoliko osušijo, ličinke na suhem poginejo in so uničene tudi v preostalih lužah.

Voda zdravilo proti raku. Ameriški zdravnik je iznašel svojevrsten način zdravljenja raka. Trdi namreč, da je najboljšo zdravilo proti tej zavrtni bolezni voda. Svoje bolnike zdravnik obseva na bolnih mestih z rentgenovimi žarki, nakar jim vbrizga parkrat na dan destilirano vodo. Poizkusi z živalmi so se dobro posrečili. Na raku obolele živali so ozdravele po šestdnevni kuri. Sedaj namerava zgraditi prvi sanatorij za na raku obolele in jih bo zdravil po svoji novi metodi.

Nove zvezde. Mednarodno zvezdoznansko društvo je nedavno objavilo, da so zvezdoslovci lani odkrili 237 malih planetov, ki krožijo v bližini Jupitra in Marsa. Med zvezdoslovci je nastalo glede odkrivanja zvezd pravo tekmovalje, kakor so politiki некоč tekmovali v odkrivanju bodočih kolonij. Naiveč zvezd so lani odkrili Franci, namreč 86, Nemci 63, Belgijci 21, Francozi 17.

Najvišji poštni urad se nahaja v Indiji. Tamošnja poštna uprava ima svoj urad v višini 5100 m v Tibetu. To je vsekakor višina, če pomislimo, da je naš Visoki Klek visok nekaj čez 3000 m. V Gjančejju in Jatuni je pošta zlezla v višino 4470 m oziroma 3333 m. Vsi trije poštni uradi, ki redno poslujejo, se nahajajo na glavni trgovski poti, ki veže Indijo z Lhaso, središčem Tibeta.

Dobra tvrdka. V mestu. Trgovca vpraša soseda: „Ali bi mi lahko povedal, kako stoji tvrdka Fischer?“ — „Tvrdka Fischer ne stoji, marveč sedi.“

Naprej gre. Mala Milica pride k mami: „Mamica, čas je za južino!“ — „Ne, otrok, šele v eni uri bo dvanaist.“ — „Mamica, potem gre moj želodček za uro naprej!“

Vprašanje. Kdo je previdnejši, tat ali zdravnik? — Ne veste? Tat! Ker on točno ve, kaj ljudem manjka, ko odhaja.

Nevsakdanja jed. Gost: „Natakar, dajte mi za južino nekaj, česar nimam vsak dan!“ — Natakar: „Morda porcije možganov, gospod?“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.